sjećanja komuna 700

Dječaci iz Ulice Kritskog odreda

„ Ako je znanje slika istine, onda je neznanje njena iskrivljena slika, da ne kažem laž !“

Piše: Abdulah - Bato ABDIĆ

rovne snage. Iz raspoložive istorijske građe može se zaključiti da mirovne snage, vođene interesima država iz kojih su dolazili, i nijesu bile baš nepristrasne, pa I stoga snage ondašnjih velikih sila: Njemačke, Austro-Ugarske, Italije Francuske, Velike Britanije i Rusije nijesu uživale povjerenje sukobljenih zajednica na Kritu.

I, u potrazi za zemljom čiji bi mirovnjaci bili opšteprihvaćeni za obje nacionalne zajednice, nakon nedugih diplomatskih aktivnosti, izbor je bila Knjaževina Crna Gora. Te daleke 1897. godine, knjaz Nikola je formirao odred od 80 biranih vojnika, koji će kao Kritski odred provesti u mirovnoj misiji dvije godine i 10 dana. Interesantno je podsjetiti se da je, vođen željiom za dosljednim ispunjenjem preuzetih međunarodnih obaveza i potrebom da se međunarodnoj zajednici na najbolji način predoči crnogorska posvećenost miru i zaštiti života ljudi bez razlike, crnogorski suveren, ne prepuštajući ništa slučajnosti, odabir prijavljenih vojnika uslovio detaljnim preispitivanjem ličnosti i karaktera ne samo konkretnog pojedinca, već u mjeri mogućeg i njegovih predaka. Dajući primat poštenju, što je uočljivo i iz pozdravnog govora;

…“ Junaci, počašćen sam od velikih evropskih sila da pošaljem na Krit međunarodnoj vojsci , jednu četu mojih Crnogoraca, jer su one uvjerene da će Crnogorci svoju dužnost vršiti onako kako njima i dolikuje- pošteno i junački. Na vas je pao izbor , pa sam došao draga moja djeco, da vam poželim srećan put , da se zdravo i pošteno i junački povratite u svoju domovinu , onako kako to dolikuje Crnogorcima…“ Potom se knjaz Nikola obratio Mašanu Božoviću komandantu Kritskog odreda, riječima: "Dajem ti bjanko kartu - sve što učiniš, činiš u moje ime, neću ti tražiti objašnjenje. Hoću da ostane ime Crnogorsko na onoj visini na kojoj je vazda bilo , pa sve vas koštalo i života !..."

Nakon početnog okupljanja u Baru, gdje im je smještaj i provijant za put obezbijedio Zejnel beg barski, odred je preko Pireja stigao u lučki grad Kaneju na Kritu, gdje je i praktično otpočela misija crnogorskih mirovnjaka. Tu je vrlo brzo uspostavljen prijateljski odnos sa komandantom turske žandarmerije, izvjesnim bimbašom Krnićem, rodom iz Podgorice, kako se navodi u izvještajima. Hvatanje i neutralizacija kriminalaca i izazivača nereda, doprinijela je da crnogorski odred bude prepoznat kao pravedna zaštita i bezbjedno utočište za sve stradalnike, bez razlike.

Tako je ostalo upamćeno da je neposredno po prispjeću odred bio angažovan na smirivanju pobune turskih žandarma, pod vođstvom izvjesnog zaptije Mušovića, koji je tom prilikom ubio turskog majora, prije nego je neutralisan od crnogorskih mirovnjaka. Slijedila je i policijska akcija u kojoj je uhapšen lokalni silnik i izazivač nereda, poznat kao Trikefalos. A, po povratku iz misije, 9. marta 1899, knjaz Nikola je pripadnike Kritskog odreda dočekao sljedećim riječima:

Dio crnogorskih mirovnjaka na Kritu

"… Dobro došli Crnogorci, moji hrabri sokolovi! Ova četa sokolova nije mi manje donijela časti i poznanstva među velesilama nego jedan najljući boj koji su vodili moji hrabri Crnogorci."

I svi pripadnici Kritskog odreda odlikovani su Ordenom revnosti. Valja se podsjetiti kako su ondašnji mediji pisali o ispraćaju crnogorskih mirovnjaka, po okončanoj misiji.

"...Na obali bili su postrojeni redovi međunarodnog vojništva sa svojim zastavama. Nepregledna množina svijeta načičkala je obalu i sporedne ulice,veliki broj oficira raznih narodnosti, predstavnici turskog i grčkog stanovništva, sve se to iskupilo da isprati Crnogorce, koji su za svog bavljenja na Kritu zadobili opšte simpatije. Predstavnici stanovništva zahvalili su se svojim zaštitnicima i predali kapetanu Božoviću poveliku kitu cvijeća, a svakom Crnogorcu po maslinovu grančicu."

Na ovaj način, Kritski odred je Crnoj Gori oporučno ponudio odgovore na brojna aktuelna pitanja koja se odnose na naše mjesto i ulogu u međunarodnoj zajednici, koja će nas prihvatiti i uvažiti u mjeri u kojoj budemo doprinosili poželjnom razvoju ukupnih odnosa u svijetu. Svijetu koji obuhvaćen procesom mundijalizacije, poprima karakter globalnog sela sa svim mogućim izazovima po svaku državu, bez razlike, na koje je lakše zajednički odgovoriti. Utom smislu Crna Gora je neovisno od kvantitativnih iskaza, obzirom na našu veličinu i broj stanovnika, ipak jednakopravni subjekt međunarodnog prava… Nije sporno da crnogorsko društvo čine svi njeni građani . Zbog toga se može i ustvrditi da pojedinačno neznanje, zakonomjerno vodi do ukupnog javnog neznanja. Posebno kada prebogata istorija kojom smo darivani kao rijetko koja država nudi obilje toga, što smo silom prilika kao eksju republika, po pravilu baveći se istorijom i kulturom susjednih naroda, bezrazložno skrajnuli u zaborav i potisnuli iz kolektivne svijesti…

I naš Kritski odred je, između ostalog, svojom misijom trebao biti i bio potvrda crnogorske zrelosti i spremnosti da prihvati svoj dio odgovornosti, te da zajedno sa ostalim demokratskim društvima i uređenim državama, kako je od stratega inače i zamišljena NATO alijansa, dade puni doprinos izgradnji i očuvanju mira, kao univerzalne vrijednosti čovječanstva, te s tim u vezi poželjnom razvoju međunarodnih odnosa. Samo tako ćemo biti u stanju sve kninske, krimske i ine odrede otpremiti u prošlost, kako se više nikome i nikada ne bi ponovili, kao i da stanari Ulice Kritskog odreda žive u jedinstvenoj podgoričkoj ulici.

Mlađani sagovornik je kao hipnotisan upijao izgovorene riječi, te nadoh za shodno da mu saopštim kako smo isto tako jedna od država učesnica osnivačke skupštine Međunarone organizacije Crvenog krsta u Ženevi, premda smo istovremeno vodili borbu za oslobođenje države i tako silom prilika stavljeni na iskušenje da budemo prvi koji su ove humanitarne nazore, tek formulisane na papiru i praktično potvrđivali na bojnom polju i van njega. Na kratko nastupi tajac, nakon kojeg šeretski, kako vispreno mladosti i dolikuje, sagovornik dodade; „Ako je znanje slika istine, onda je neznanje njena iskrivljena slika, da ne kažem laž !“

Mašan Božović, komandant Kritskog odreda